

III PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC SÁCH GIÁO KHOA ÂM NHẠC 1

Căn cứ vào đặc thù, mục tiêu, nhiệm vụ của môn Âm nhạc, SGK *Âm nhạc 1* tổ chức hoạt động dạy bằng việc kế thừa, sử dụng các phương pháp dạy học truyền thống kết hợp các phương pháp dạy học tiên tiến; vận dụng, sử dụng các phương tiện thiết bị, nhạc cụ,... hiện đại. Cụ thể như sau:

1. Các phương pháp dạy học

– Sử dụng ngôn ngữ: giới thiệu, thuyết trình, đàm thoại, đặt câu hỏi,...

- Trực quan/ Làm mẫu
- Thực hành và luyện tập
- Trò chơi: vận động theo nhịp điệu/ sắm vai
- Dự án
- Làm việc nhóm
- Dạy học đa phương tiện,...

Cùng với việc lựa chọn các phương pháp, GV cần triển khai bài học theo trình tự: Khởi động – Trải nghiệm – Khám phá – Thực hành – Vận dụng – Sáng tạo.

2. Sử dụng các phương pháp dạy học

a) Về số lượng phương pháp được sử dụng trong một bài học

- Khi sử dụng số lượng và nhóm các phương pháp hỗ trợ nhau trong mỗi tiết học/ chủ đề, GV phải căn cứ vào mục tiêu, nội dung, yêu cầu cần đạt và giai đoạn trong thực tế khi triển khai bài học. GV có thể sử dụng từ 2 – 3 phương pháp trong một bài học để có sự gắn bó hữu cơ, tạo ra môi trường giúp HS có nhiều cơ hội trải nghiệm và khám phá.

b) Việc sử dụng kết hợp các phương pháp

- GV cần xác định rõ mục đích, yêu cầu của từng nội dung/ hoạt động học tập đặt ra với HS để sử dụng các phương pháp ở mức độ vừa phải và phù hợp. Luôn bám sát các nguyên tắc dạy học và để cao các hoạt động trải nghiệm, thực hành với sự hỗ trợ giữa các phương pháp.

- Việc sử dụng phương pháp ngôn ngữ như: thuyết trình, đàm thoại hay đặt câu hỏi thường có sự kết hợp trong dạy học ở một nội dung/ một bài. Do đó GV cần căn cứ vào bối cảnh của bài học, yêu cầu của nội dung để có sự diễn giải, câu hỏi ngắn gọn, súc tích, dễ hiểu và sử dụng ngữ điệu, sắc thái phù hợp. Với phương pháp trực quan và làm mẫu (tư liệu âm thanh, hình ảnh, giọng hát, tiếng đàn,...), GV cần lưu ý thể hiện hoặc sử dụng nguồn tư liệu chuẩn xác, đảm bảo tính nghệ thuật và khoa học, phù hợp với thực tiễn giáo dục học tiểu học. Với sự kết hợp của các phương pháp thực hành và luyện tập; phương pháp dự án và làm việc nhóm, GV cần xác định triển khai ở các hình thức tập thể, theo nhóm, đôi bạn, cá nhân với các yêu cầu phù hợp để giúp HS nắm được kỹ năng ở mức độ cơ bản hay nâng cao hơn (với yêu cầu trình diễn). Cần tạo cơ hội cho HS bước đầu biết trao đổi, thể hiện ý kiến trình bày ý tưởng, biết lắng nghe, chia sẻ, điều chỉnh và phối hợp với các bạn cùng GV để hoàn thành một nhiệm vụ của bài học.

- Dạy học thông qua các trò chơi âm nhạc là một trong những phương pháp có hiệu quả cao trong việc phát triển năng lực âm nhạc cho HS. Vì vậy, GV cần tích cực khai

thác các dạng trò chơi như: trò chơi phát triển tai nghe và giọng hát; phát triển tiết tấu và nhịp điệu âm nhạc; trò chơi sắm vai,... để vừa phát triển các kỹ năng của cá nhân và sự tương tác trong hoạt động tập thể.

– Bên cạnh đó, cần khai thác và phát huy mạnh mẽ việc dạy học đa phương tiện (multimedia) qua việc kết hợp sử dụng các văn bản, hình ảnh động, âm thanh, clip, các nguồn học liệu điện tử gắn với nội dung của chủ đề, bài học,... để liên kết các kiến thức nhằm cung cấp, mô tả, giải thích về nội dung, hình tượng âm nhạc hay các yêu cầu, kỹ năng cụ thể của bài học một cách trực quan và sống động. Dạy học đa phương tiện cũng có thể hiểu là bao gồm các phần/ bài dạng thuyết trình (power point) mà giáo viên là người thiết kế và thực hiện các thao tác trong quá trình dạy học, kết hợp với phần thể hiện trực tiếp của mình. Chẳng hạn, thay việc giáo viên kể chuyện bằng lời và học sinh xem tranh ở SGK thì âm thanh và hình ảnh động trong dạy học đa phương tiện sẽ tạo nên các bài học đa dạng, hấp dẫn và phong phú. Ở một số bài tập vận dụng, hỏi – đáp nhanh, các trò chơi tương tác,... cũng được khai thác và phát huy hiệu quả cao trong quá trình dạy và học âm nhạc.

– Với những cơ sở giáo dục có điều kiện về phòng học đặc thù, giáo viên sẽ giúp HS tìm hiểu, thao tác khám phá bài học (tự học) trên SGK điện tử có các âm thanh và hình ảnh sống động. Ngoài ra, học trực tuyến cũng là hình thức học tập xu thế để cập nhật với sự phát triển của kỹ nguyên công nghệ số. Học trực tuyến sẽ tiết kiệm chi phí và thời gian cho người tham gia.

Lưu ý: Việc dạy học âm nhạc theo SGK phát triển năng lực, GV cần linh hoạt khi khai thác, phát huy các phương pháp dạy học kết hợp với khai thác các kênh thông tin và tư liệu phù hợp với điều kiện dạy, học ở địa phương.

3. Tổ chức hoạt động dạy học

a) Các bước tổ chức dạy học

Căn cứ vào đặc điểm nhận thức của HS, yêu cầu, nhiệm vụ và nội dung các chủ đề của SGK *Âm nhạc 1*, các bước tổ chức dạy học của từng mạch nội dung được tiến hành như sau:

*** Hát**

- Khởi động
- Giới thiệu và nghe hát mẫu
- Đọc lời ca
- Tập hát
- Hát với nhạc đệm
- Hát kết hợp vận động theo nhịp điệu/ động tác múa minh họa.

** Đọc nhạc*

- Khởi động
- Giới thiệu và nghe đọc mẫu
- Đọc tên nốt (đọc theo tiết tấu)/ Đọc lời ca và tên nốt
- Tập đọc nhạc theo kí hiệu bàn tay
- Đọc nhạc với nhạc đệm
- Đọc nhạc kết hợp vận động theo nhịp/ động tác múa minh họa.

** Nghe nhạc*

- Giới thiệu bài hát và tác giả
- Nghe nhạc: Nghe GV hát/ CD/ DVD/ file âm thanh
- Cảm thụ và thể hiện (tuỳ theo chủ đề/ nội dung bài học).

** Nhạc cụ*

- Giới thiệu nhạc cụ
- Gõ theo hình tiết tấu
- Gõ đệm cho bài hát/ bài đọc nhạc.

** Thường thức âm nhạc*

- Giới thiệu nhạc cụ
 - + Giới thiệu tên và một vài đặc điểm cơ bản của nhạc cụ
 - + Trải nghiệm âm thanh nhạc cụ qua bài hát/ đoạn nhạc/ hình tiết tấu
 - + Cảm thụ và thể hiện cảm xúc/ điệu bộ/ động tác/ gõ đệm hình tiết tấu khi nghe trình diễn nhạc cụ.
- Câu chuyện âm nhạc
 - + Tìm hiểu nội dung câu chuyện
 - + Thảo luận
 - + Thể hiện: thể hiện/ mô phỏng các ý tưởng của nhóm/ cá nhân (tuỳ theo chủ đề/ nội dung bài học), nhắc tên nhân vật yêu thích, kể lại câu chuyện theo tranh vẽ, hình ảnh, hay sự tưởng tượng của HS.

b) Một số yêu cầu khi triển khai các hình thức luyện tập, biểu diễn

- GV hướng dẫn HS thực hành các tư thế và kĩ năng sơ giản, cơ bản khi đứng hát, ngồi hát, đọc nhạc và đệm nhạc cụ khi hát.
- GV hướng dẫn HS thực hành biểu diễn theo các hình thức: đơn ca, song ca, đồng ca,

tốp ca, nhóm, trò chơi sắm vai,... Luyện tập các hình thức giúp HS tự tin thể hiện các nội dung học.

- GV hướng dẫn HS cảm thụ được tính chất âm nhạc của tác phẩm, biết thể hiện qua hoạt động nghe và quan sát/ học hát/ vận động theo nhạc.
- Trong quá trình tổ chức hoạt động dạy học, GV cần phát hiện và xử lý kịp thời các tình huống sư phạm; thường xuyên lắng nghe và phát hiện các lỗi sai về phát âm, về cao độ và tiết tấu để có biện pháp sửa cho HS, luôn quan tâm phát triển các năng lực cá nhân, tạo cho HS niềm yêu thích, sự tự tin khi thể hiện bản thân. GV cần phát huy vai trò hỗ trợ của nhóm/ bạn cùng học, cùng thực hành để giúp HS biết thích ứng, điều chỉnh trong tương tác, hình thành và phát triển kĩ năng và tình cảm xã hội.